

Zevenbronnenstraat 88-90 (Dworp)

Programma van Maatregelen

Auteur:

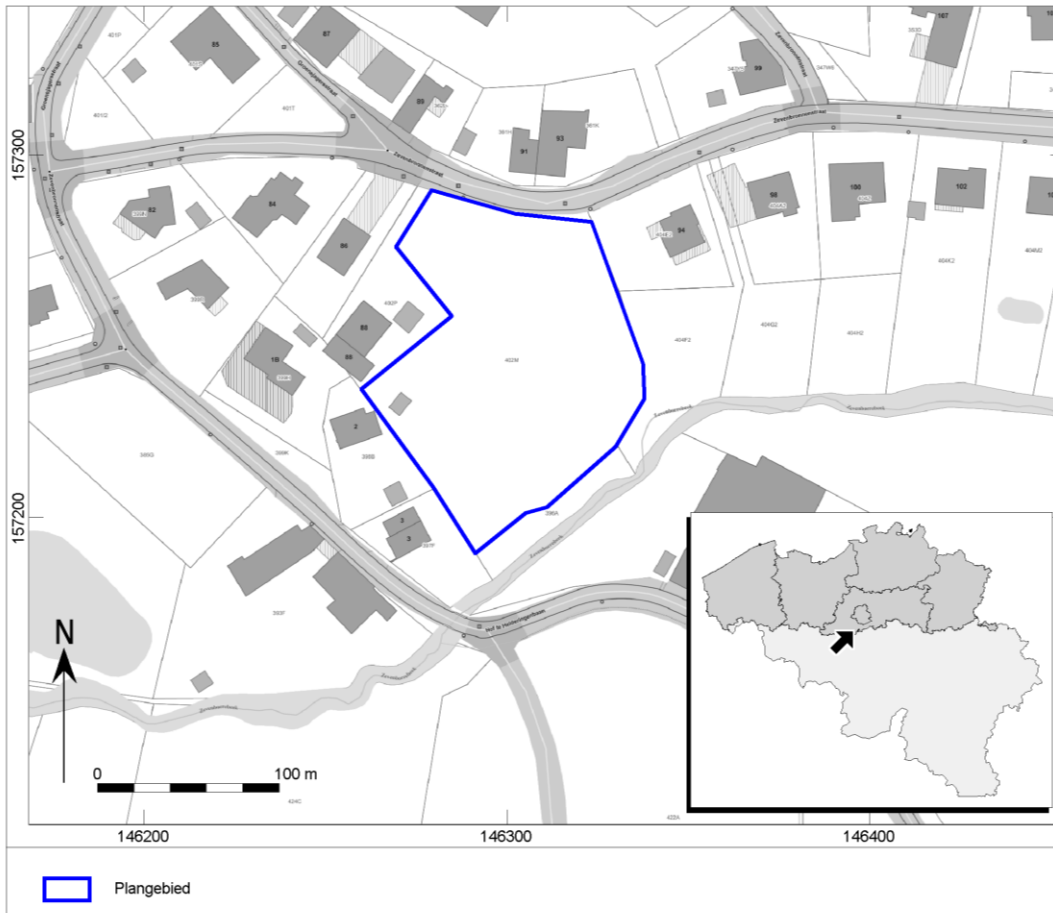
J. Van Bavel (bureauonderzoek, veldwerkleidster)

Autorisatie:

J.A.G. van Rooij (OE/ERK/Archeoloog/2017/00169)

1 Inleiding

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in januari 2017 en maart 2017 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Zevenbronnenstraat 88-90 (Dworp, afb. 1 en 2).¹ De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en een landschappelijk bodemonderzoek, en- is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen verkaveling.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

2 Het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

Beschrijving geplande werkzaamheden

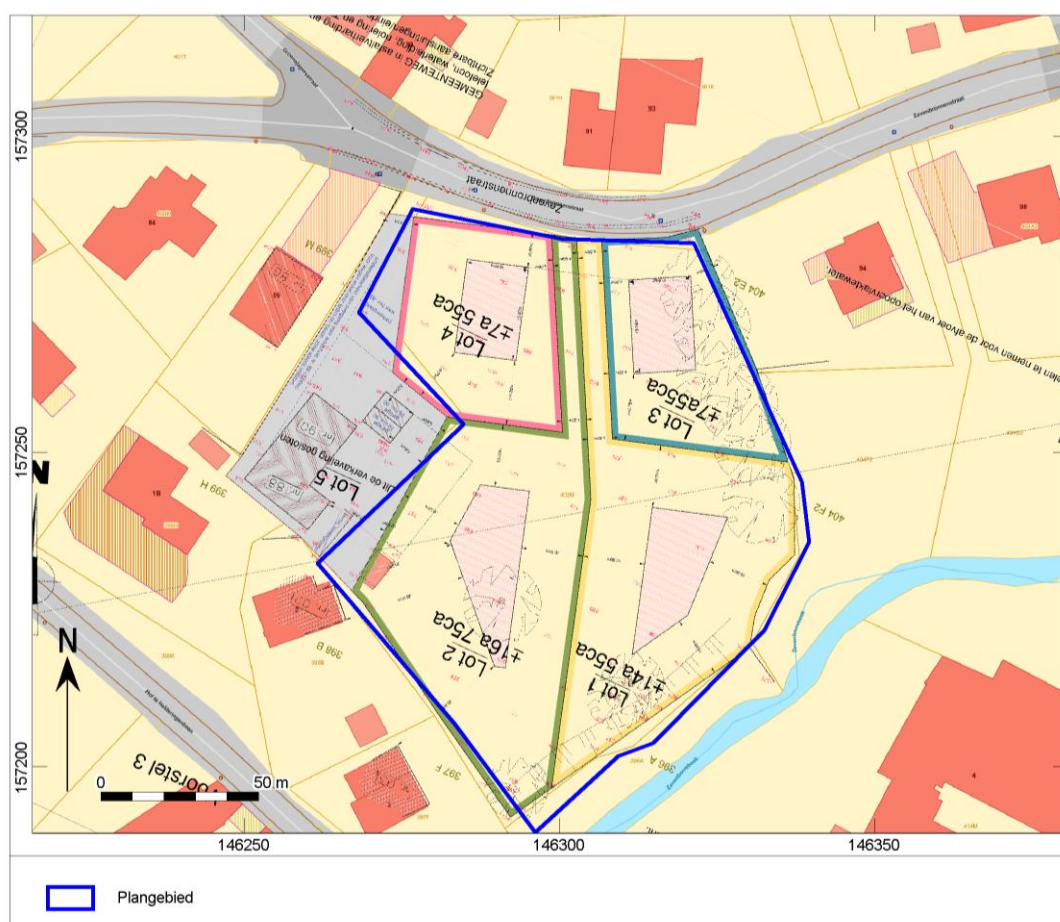
Het plangebied Zevenbronnenstraat 88-90 in Dworp zal onderworpen worden aan een verkaveling. Hierbij zullen er vier loten worden aangelegd waarop in de toekomst gebouwen op worden geplaatst. De loten zullen volgende afmetingen hebben:

- Lot 1: circa 14a 55ca

¹ Voor de vertrouwelijke gegevens van de opdrachtgever wordt verwezen naar de privacy-fiche

- Lot 2: circa 16a 75ca
- Lot 3: circa 7a 55ca
- Lot 4: circa 7a 55ca

De gebouwen op loten 1 en 2 hebben nog geen oppervlakte, maar zullen circa 20 m van elkaar verwijderd zijn. De gebouwen op loten 3 en 4 hebben wel een oppervlakte. Deze zal voor beide loten ongeveer 150 m bedragen. De afstand tussen deze gebouwen is niet gekend. Wel bekend is dat er een in- en uitritstrook voorhanden zal zijn van ongeveer 4 m breed voor de gebouwen op loten 1 en 2. Deze strook mondt uit aan de Zevenbronnenstraat. De gebouwen op loten 3 en 4 zullen van deze strook 4 m verwijderd zijn. Verder zullen deze gebouwen circa 11 m verwijderd zijn van de gebouwen op loten 1 en 2. De juiste afstanden en oppervlakten van de loten zullen na goedkeuring van het ontwerp verder bepaald worden. Waar de aansluitingen van de nutsvoorzieningen zullen aangesloten worden, is nog onbekend. Alsook of de gebouwen onderkelderd worden is nog niet geweten. De verkaveling zal een zekere diepteverstoring met zich meebrengen. De exacte diepte is niet gekend, maar er kan aangenomen worden dat het ongeveer 80 cm –mv zal innemen. Tot slot zal lot 5 uit de verkaveling gesloten worden. (Ter verduidelijking zie afb. 2).

Afb. 2. Gegeoreferereerd plangebied op de GRB-kaart.

Bureauonderzoek

Het plangebied is momenteel onbebouwd en in gebruik als grasland waarop een schapenstal en enkele bomen staan. Dit zal een kleine bodemverstoring met zich meebrengen.

Uit de geraadpleegde aardwetenschappelijke bronnen uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied zich in een loess-gebied bevindt. Op basis van de ontstaansgeschiedenis van het loess, kunnen in potentie archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum verwacht worden. Het plangebied bestaat hier hoofdzakelijk uit een droge zandleembodem met textuur B-horizont (sLba) en is gelegen op een grens

tussen een hoger en een lager gelegen gebied (tussen circa 54 en 65 m +TAW). Er kan geconcludeerd worden dat het gelegen is op een flank. Daarnaast is het gelegen naast de Zevenbronnenbeek (= lager gelegen gebied). De ontstaansgeschiedenis van deze beek is niet gekend. Er kunnen in potentie resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum bevinden aan het oorspronkelijk maaiveld waarbij deze zich manifesteren in de vorm van vuursteen en houtskoolconcentraties. De reden hiervoor is dat de mensen uit deze twee periodes het plangebied een interessant gebied vonden om zich neder te zetten. Resten vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen kenmerken zich door een sporenniveau en zullen zich manifesteren in de vorm van overblijfselen van nederzettingen, kuilen, putten en erfafscheidingen. Het sporenniveau is het beste zichtbaar juist onder de bouwvoor (Ap-horizont), vanaf een geschatte diepte van 25 cm –mv. Doordat het plangebied zich situeert op de flank van een helling is de kans op eventueel intacte sporen vanaf het Neolithicum laag. Het was bijgevolg niet interessant om op deze locatie te wonen.

Momenteel is de exacte dikte van de bouwvoor niet geweten, alsook de diepte en de intactheid van de Bt-horizont is niet geweten. De mogelijkheid bestaat dus dat de bodem sterk is omgewerkt door eventuele ploegwerkzaamheden. Daarnaast geven de sterk vergraven gronden (OT) en de zeer natte leembodem zonder profiel (Afp) aan dat zij reeds sterk verstoord zijn door de mens en door de Zevenbronnenbeek.²

Op basis van de historische bronnen en het kaartmateriaal blijkt dat het plangebied hoofdzakelijk gras- en/of weiland is geweest sinds de 18de eeuw. Het CAI toont aan dat de omgeving hoofdzakelijk resten en/of sporen vertoont van de Late Middeleeuwen. Toch is er in de nabijheid (circa 900 m) van het plangebied een losse vondst (lithisch materiaal) gevonden via veldprospectie van het Midden-Neolithicum. Het is gevonden op andere bodemtypes, buiten de Lba-bodem, dan het plangebied. Doordat de exacte hoeveelheid en de exacte vindplaats niet geweten is, kan hier moeilijk een relatie met het plangebied worden gelegd. Via de historie van het dorp Dworp is er tot de kennis gekomen dat het dorp bewoond zou zijn geweest door de Romeinse periode en dat het invallen heeft gekend van de Noormannen. Hierover is niet meer bekend.

Landschappelijk bodemonderzoek

Het landschappelijk bodemonderzoek heeft als doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door een gerichte staalname met zeven boringen in een 30 m x 30 m grid (afb. 3). Tevens wordt met dit onderzoek de mate van intactheid van de bodem en de daarmee samenhangende archeologische potentie bepaald. Het onderzoek is uitgevoerd op 16 maart 2017.

² Schroyen, K. 2003, 6.

Afb. 3. Boorpuntenkaart.

Het landschappelijk bodemonderzoek heeft in het noordelijke deel van het plangebied, ter plaatse van de boringen 1, 4 en 5, de observatie van het terreinbezoek kunnen bevestigen; in dit deel hebben egalisaties plaatsgevonden. Dit blijkt uit de zeer geringe dikte van de recente bouwvoor en het geheel ontbreken van de verwachte Bt-horizont. In dit deel heeft derhalve een substantiële bodemverstoring plaatsgevonden. In het oostelijke deel, dat volgens de bodemkaart gekarteerd is als een OT-grond, is gezien boring 2 tot minimaal 85 cm verstoord.

In het zuidelijke deel van het plangebied verdwijnt de leembijmenging en wordt uitsluitend zand aangeboord. Dit is overigens in tegenstelling tot de verwachte zeer natte leembodem (Afp). Ook hier is de bovenste 120 tot 140 cm geheel vergraven, getuige de aanwezigheid van vlekken en steenkool. Hieronder is het geheel gereduceerde moedermateriaal aanwezig.

2.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Bureauonderzoek

Uit bovenstaande gegevens is er voor het gehele plangebied, buiten een kleine verstoorde zone, een archeologische verwachting vanaf het Laat-Paleolithicum. Hierbij is er een hoge archeologische verwachting voor Laat-Paleolithicum en Mesolithicum. Een middelhoge verwachting vanaf het Neolithicum tot en met de Late Middeleeuwen. Een lage verwachting vanaf de Nieuwe Tijd omdat het plangebied op de historische kaarten in gebruik werd genomen als gras- en/of weiland. De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast. De verkaveling zal resulteren in aantasting van eventueel aanwezige archeologische resten. Behoud in situ van deze resten is niet mogelijk.

Het bureauonderzoek heeft echter nog onvoldoende informatie gegenereerd om de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven. Eventueel aanwezige vindplaatsen zijn echter nog niet opgespoord en begrensd. Daarom kan er nog geen uitspraak gedaan worden over het al dan niet nemen van maatregelen. Ook kan er nog geen plan van aanpak voor een archeologische opgraving of behoud in situ opgemaakt worden.

In dit stadium van het vooronderzoek is het aangewezen om eerst een landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren. Met dit onderzoek wordt op een zeer gerichte, onschadelijke manier de aardkundige opbouw en ontstaan geschiedenis in kaart. Verder wordt ook de intactheid van de bodem bekeken om de archeologische potentie in te schatten.

Vervolgonderzoek in het plangebied heeft een groot potentieel tot kennisvermeerdering. In de gemeente is er nog niet veel archeologisch onderzoek uitgevoerd. Dit onbebouwde plangebied biedt de mogelijkheid om inzicht te krijgen in de positie van bewoningslocaties in het landschap. Voor de perioden hierna kan kennis bekomen worden over een eventuele bewoningscontinuïteit of juist discontinuïteit en over de ouderdom van het dorp Dworp.

Landschappelijk bodemonderzoek

Op basis van het bureauonderzoek werden in het plangebied in potentie vanaf het maaiveld van de droge zandleembodem met een B-horizont archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum verwacht. Tevens bestond er een kleine kans op resten uit perioden vanaf het Neolithicum. Het landschappelijk bodemonderzoek heeft binnen het plangebied geëgaliseerde en omgewerkte gronden aangetoond; de kans dat intacte archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum aanwezig zijn, is nihil. De landschappelijke ligging van het gebied grotendeels op een helling en de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek, waar diepe bodemverstoringen zijn geconstateerd, maakt de kans op intacte resten uit het Neolithicum en latere perioden uitermate klein.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.